





## 1946-1950 metų penkmečio planas Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti

LTSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojo, Valstybinės Plano Komisijos Pirmininko  
dr. M. ŠUMAUSKO pranešimas

(Atkelta iš 2 psl.)

reikalingai įvykdyti — reikiama užtikrinti respublikinės ūkiškos ūkybės statybinių organizacijų visokeriopą išvystymą ir sustiprinimą.

Statyboje turi būti įvesta pažangioji technika, turi būti mechanizuotas darbas ir maksimaliai panaudotos pagaminamos statybinės konstrukcijos detalės. Statybinių organizacijų — karjerų, remonto dirbinių, įmonių statybinėms darbas gaminti — turi būti apibūdinta gamybinė bazė; reikia išvystyti paprasčiausių statybinių mechanizmų gamybą.

Vyriausiosios Statybos Valstybinės organizacijos žemės kaimo ūkių darbų mechanizavimas 1950 metais turi būti pakeltas iki 80%, betono ir skiedinių gamybos — iki 80%, dažymo darbų — iki 40% darbų gamybos.

Projektinės organizacijos turi būti sustiprintos, kad visa respublikoje vykdoma statyba būtų tinkamu laiku aprūpinta reikiama projektine dokumentacija.

Mūsų liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti plano sėkmingo įvykdymo pagrindinė sąlyga — visokeriopas ir neaukštas ūkiškos gamybos bei darbo organizavimo priemonių socializavimas metodų bei formų idėjomis.

Socialistiškai organizuojant ūkiškas esamas padarė tik pirmuosius žingsnius. Daugumos mūsų ūkių dar nėra tiksliai išvystyta bolševikinės tvarkos, darbo drausmės nesustiprinta, kontrolė ir apskaita sutvarkyta nepatenkinamai. Dangelis ūkių dirba be pramoninių — žemės ūkių planų, techninis ūkiškos gamybos normavimas nesutvarkytas, ūkiškas darbas apmokėjimas nepatenkinamai įgyvendintas.

Penkmečio plano TSRS liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti uždavimas nustato, palyginti su 1940 metų lygiu, darbo našumą pakilimą 36% ir savikainos mažinimą 17%, palyginti su 1945 metais.

Kadangi, dėl meško gamybos darbu organizavimo mūsų ūkiuose, darbo našumo ir savikainos lygis mūsųose dar žemiau atsilieka nuo vidutinio lygio, pasiekto broliškųjų respublikų ūkiuose, — įstatymo nustatyti ūkiškos gamybos ūkiui pakelti ir savikainai mažinti yra mūsų respublikai minimalūs ir turi būti per penkmetį žymiai viršyti.

## 2. ŽEMĖS ŪKIS

Pilnutinis žemės ūkio atstatymas ir pakilimas yra pagrindinis mūsų respublikos penkmečio plano uždavinys.

Penkmečio planas numato išvystyti žemės ūkį trimis pagrindiniais kryptimis:

pirma — visokeriopai kelti žemės ūkio produktų derlingumą ir didinant jų bruto derlius;

antra — vystant intensyvią gyvulininkystę su didžiais išplėstu prekiniu pieno ūkiu, kiauliniškystę ir paukštinkystę;

trečia — didinant techninių kultūrų, ypač linų gamybą. Penkmečio plane yra numatyti šie uždaviniai laukininkystės srityje: padidinti pasėlių plotus 1950 metais iki 2525 tūkstančių hektarų, jų tarpe grūdinių — 1619 tūkstančių hektarų, techninių kultūrų — 123 tūkstančių hektarų ir pašarinių kultūrų — 550 tūkstančių hektarų.

Laukų ūkio bruto derlius 1950 metais pakils iki 108%, palyginti su 1940 metais; grūdų bruto derlius padidės iki 1,781 tūkstančio tonų, viršydamas prieškarinį lygį 245 tūkstančių tonų. Derlingumas iš vieno hektaro 1950 metais turi pasiekti grūdiniams kultūroms — 11 centnerių, bulvėms — 120 centnerių, cukriniams runkeliams — 190 centnerių ir linų pluoštui — 3,7 centnerio.

Gyvulininkystės srityje atstatomas ir viršijamas reguocijų, avių ir kiaulių prieškarinis lygis, ir užtikrinamas arklių skaičiaus padidėjimas 20%, galvijų — 56%, avių — 67% ir kiaulių — 112%, palyginti su 1945 metais.

Į penkmečio pabaigą arklių skaičius pakils iki 490 tūkstančių, galvijų — iki 1055 tūkstančių, kiaulių — iki 1100 tūkstančių, avių — iki 830 tūkstančių.

Penkmečio plano pastatyto uždavinio, — pakelti visų žemės ūkio kultūrų derlingumą ir padidinti bruto derlių — įvykdymas pareikalaus žymiai pakelti žemdirbiystės kultūrą ir plačiai panaudoti priešakinio agronomijos mokslo laimėjimus: įvesti taisyklingas žolėms sėjamas, savalaikį pūdydymą arimą, gerą jų apdirbimą ir rudeninį arimą, taikyti ir skleistų ankštųjų rūšių selekcines bei pagerintas sėklas, taip pat plačiai taikyti tiek vietines organines, tiek ir mineralines trąšas.

Reikia atstatyti superfosfato gamyklą Klaipėdoje, taip pat plačiu mastu organizuoti durpių gamybą trąšoms ir kraukliui.

Siekdami atstatyti pasėlių plotus iki 1940 metų lygio, turėsime pradėti naudoti dešimt tūkstančių hektarų užleisti per karą žemių ir atlikti melioracijos darbus Kupos, Apašos, Savelio upių užliejamose lankose, 45 tūkstančių hektarų plote.

Gyvulininkystės atkėrimo ir išvystymo uždaviniai išspręsti penkmečio planas numato sudaryti stiprią pašarinę bazę, praplėdiant ir pagerinant pievas bei ganyklas ir praplėdant

pašarinių žolų sėjimą valstiečių bei tarybiniuose ūkiuose padidinant 1950 metais pašarinių kultūrų pasėlių plotus iki 12%, palyginti su 1940 metais.

Gyvulių skaičiaus padidinti ir jų produktingo pakeitimui užtikrinti bus didinamas visų grynų veislių bei metizuotų gyvulių rūšių lyginamasis svoris.

Pieno ūkiui išvystyti numatoma padidinti melžiamųjų karvių skaičių per penkmetį 20%, viso galvijų skaičiaus ir pakelti pieno išmilį iki prieškarinio lygio.

Penkmečio planas numato padidinti beadrę kiaulienos produkciją 1,8 karto, palyginti su 1945 metais, ir padidinti kiaulienos lyginamąjį svorį respublikos mėsos balanse iki 67%.

Didelis darbas turi būti atliktas maksimaliai padidinant techninių kultūrų — linų bei cukrinių runkelių auginimą ir užtikrinant į penkmečio pabaigą linų pluošto bruto derlių — 36 tūkstančius tonų ir cukrinių runkelių — 380 tūkstančių tonų. Tai sudarys linų gamybos padidėjimą 2,2 karto, cukrinių runkelių — 2,1 karto, palyginti su 1945 metais.

Sutinkamai su dirvožemio bei klimato sąlygomis, numatomas platus linų auginimas — Šiaulių, Joniškio, Biržų, Kretingos ir kituose žiaurės rajonuose, cukrinių runkelių — Marijampolės, Šiaulių ir Panevėžio rajonuose.

Greta linų pasėlių ir bruto derliaus padidinimo, numatyta atkurti ir išvystyti naujų linų pirminio apdirbimo įmonių statybą Joniškioje, Biržuose, Parnavijoje, Kartojeje, Panevėžyje ir kituose punktuose, pakeliant produkciją į 1950 metų pabaigą iki 3400 tonų brutiųjų linų ir 6800 tonų kuodelinių linų per metus. Linų priėmimo ir pirminio apdirbimo punktų skaičius į penkmečio pabaigą padidės iki 94 vienetų.

Cukriniams runkeliams perdirbti yra atstatomi ir praplėdiami cukraus fabrikai Marijampolėje, Pavenčiuose ir Panevėžyje.

Didelis dėmesys penkmečio planu yra skiriamas socialistiniame žemės ūkio sektoriui — tarybinėms ūkiams, kaip aukštos žemės ūkio kultūros židiniam ir veislinės sėklos bei veislinių gyvulių skleidėjams.

Penkmečio planu numatoma padidinti tarybiniuose ūkiuose: pasėlių plotus — 35%, galvijų skaičių — du kartus, avių — du kartus ir kiaulių — 3,5 karto.

Ypač didelę reikšmę tarybiniuose ūkiuose turi veislinių gyvulių ūkis, todėl penkmečio planas užtikrina, kad tarybinių ūkių veislinėse fermose, arklių skaičius padidinti mašinių-trak-

torių stočių tinklą, 4 kartus — ir kiaulių — 1,5 karto.

Per penkmetį tarybiniuose ūkiuose numatoma baigti laukų ūkio darbų ir pagrindinių procesų gyvulininkystėje mechanizavimą. Tam tikslui padidinamas traktorių bei žemės ūkio mašinų į respubliką įvežimas.

Žemės ūkio atkėrimui ir tolesniam pakilimui užtikrinti, teikiant visokeriopą gamybines pagalba darbo valstiečiams, penkmečio planas iškelia uždavinį du kartus padidinti mašinių-traktorių stočių tinklą, 4 kartus — traktorių parko pajėgumą, sustiprinti ir praplėsti mašinių-arklių nuomojimo punktų tinklą ir padidinti traktorių darbų apimtį 1950 metais iki 352 tūkstančių hektarų.

Greta to, žemės ūkio mechanizavimo padidėjimas užtikrinamas taip pat žymiai padidinant žemės ūkio mašinų bei padargų gamybą respublikos įmonėse ir parduodant juos darbo valstiečių ūkiams per žemės ūkio kooperacijas.

Žymiai praplėsiama per penkmetį mašinių-traktorių stočių bei tarybinių ūkių remonto bazė. Bus baigta motorų remonto gamyklos statyba Kaune ir padidinti kapitalinio remonto mašinų — traktorių dirbtuvių pajėgumai.

Kartu su žemės ūkio mechanizavimu penkmečio planas užbrėžia uždavinį plačiai elektrifikuoti žemės ūkį, statant hidrocentrus ir šiluminės elektros stotis visose respublikos apskrityse, visų pirma mašinų — traktorių stotyse ir tarybiniuose ūkiuose.

Per penkmetį bus sustiprintos bulvių — daržovių bazės aplink Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio miestus, plečiant individualinius darbus ir pagalbinius ūkius.

Didelį dėmesį penkmečio planas skiria gyvenamųjų namų bei ūkių trobesių atstatymui kaimo vietovėse, taip pat naujakurių gyvenamųjų namų statybai. Šioje srityje darbo valstiečiams bus duodama žymi pagalba, teikiant valstybinius kreditus ir parduodant statybines medžiagas.

Žemės ūkio sparčiam atstatymui ir tolesniam pakilimui užtikrinti yra numatoma plačiai išplėsti tinklą specialių vidurinių žemės ūkio mokyklų, kurios per penkmetį išleis 1480 agronomų bei technikų.

Kartu numatoma žymiai išplėsti mašinių profesijų kadru paruošimą, steigiant kursus ir kitokiais būdais.

Respublikos žemės ūkyje užbrėžtiems uždaviniams įvykdyti penkmečio planas numato bendrą centralizuotųjų kapitalo investicijų apimtį — 99 milijonus rublių.

Pastatyti žemės ūkyje dide-

lių uždavinių įvykdymas per taip trumpą palyginti penkerių metų laikotarpį, pareikalaus iš Lietuvos darbo žmonių didelio jėgų įtempimo. Žemės ūkio atkėrimas ir tolesnis jo klestėjimas reikalauja ne tik žemės ūkio ir vidutinių valstiečių masių kovos su buočių užmažiomis, įgyvendinimo socialistinių gamybos būdų žemės ūkyje, vieniant darbo valstiečius į žemės ūkio kooperatyvus ir bendro žemės apdirbimo draugijas. Ko nepaiegiama padaryti vienas valstietis savo mažame žemės sklypelyje — tą su pasisekimu gali padaryti keletas darbo valstiečių, susivienijusių žemės ūkio kooperatyve ar bendro žemės apdirbimo draugijoje. Susivienijus atleis gamybinių žemės ūkių pakelti, žemės ūkio mašinoms tinkamai panaudoti, melioracijos darbams vykdyti ir tokiu būdu žymiai ir greitai darbo valstiečių medžioginei gerovei pakelti.

## 3. TRANSPORTAS IR RYŠIAI

Kad respublikoje būtų patenkintas ūkio pareikalavimas krovinių gabalimo srityje, penkmečio eigoje reikia atstatyti ir praplėsti visas transporto rūšis, atstatyti tiltus, geležinkelio stotis, sutaisyti kelius. Šiems darbams įvykdyti per penkmetį numatyta išleisti iki 500 milijonų rublių.

Geležinkelio transporto srityje reikia įvykdyti didelius darbus kelių ūkiui, ryšiams, riedmeisams ir stotiniams atstatyti, praplėsti ir įrengti, greičiau atstatyti geležinkelio linijas Šeštokai — Alytus, atstatyti penkiolika geležinkelio stočių, jų tarpe Vilniuje, Kaune, Virbalyje ir Kašiadoryse.

Reikia žymiai išvystyti jūros bei upių transportą, atstatyti ir praplėsti jūrinių prekybos uostų Klaipėdoje, ir krovinių apyvartą 1950 metais pakelti iki 1,5 milijono tonų; padidinti krovinių pervežimą Nemuno upe nuo 63 tūkstančių tonų 1945 metais iki 140 tūkstančių tonų 1950 metais; atstatyti Kauno laivų statybos gamyklą, sutvarkyti vandens kelių ir Nemuno baseino krantų įrengimus.

Naujajame penkmetėje didės krovinių, keleivių ir patalpų vežimai oro transportu, todėl reikia išvystyti oro pašto ir keleivinių linijų tinklą respublikoje iki 5000 kilometrų ilgio. Sujungti respublikos sostinę Vilnių su apskrities centrais, atstatyti oro uostą Vilniuje ir įrengti nutalpimo aikštes respublikos apskrities centruose.

Reikia žymiai išvystyti automobilių transportą. Vien Vyriausiosios Autotransporto Valdžios krovinių automašinų flotas 1950 metais padidės 6 kartus, palyginti su 1945 metais,

(Nukelta į 4 psl.)

## 1946-1950 metų penkmečio planas Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti

LTSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojo, Valstybinės Plano Komisijos Pirmininko drg. M. ŠUMAUSKO pranešimas

(Atkelta iš 3 psl.)

o autobusų parkas iki 500 mašinų. Reikės užtikrinti reguliarių judėjimą Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje. Atstatyti tarp miestinių autobusų susisiekimą, atstatyti ir naujai pastatyti garvežių aptarnavimo stotelių, benzoliniu atleisti stotelių ir autostotelių. Vyriausiosios Autotransporto Valdybos krovinių pervežimai 1950 m. padidės iki pusantro milijono tonų.

Normaliam autotransporto darbui užtikrinti reikia greičiau atstatyti ir rekonstruoti automontuoto gamyklas Vilniuje ir Kaune bendrojo 2400 kapitalinių remontų per metus pajėgumo, atstatyti garažus su dirbtuvėmis Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir Raseiniuose.

Didėjantis automobilių transportas reikalauja gerinti automobilių kelių tį.

Per penkmetį numatoma pilnintai sutvarkyti visus kelius, tinkamus važiuoti automašinomis ir arkliais, kapitaliniai atremontuoti 963 kilometrų kelių ir pastatyti 5600 kilometrų metrų tiltų. Būna padidinti kelių statybos darbų mechanizavimą, organizuojant kelių mašinų stotis ir didinant kelių ūkyje traktorių, automobilių ir kelių mechanizmų skaičių.

Vietinių tarybų vykdomieji komitetai turi teikti nuolatinę pagalbą vyriausiajai Kelių Valdybai tvarkančiai kelius, tinkamus važiuoti automašinomis ir arkliais.

Greičiau pilnintai atstatyti ir toliau vystyti respublikos ryšių priemones, sujungti Vilnių su visais respublikos apskrįčių centrais, įrengti telefono ryšius tarp apskrįčių, valsčių ir apylinkių. Pastatyti automatinės telefono stotis Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje bendromontuotu imlumo 7000 numerų. Telefonizuoti apylinkių tarybas, mašinų traktorių stotis ir tarybinius ūkius, pastatyti 50 naujų pašto agentūrų kaimo vietovėse ir sutvarkyti reguliarių laikraščių ir korespondencijos pristatymą gyventojams.

Radiofikacijos srityje neatidėliojant reikia pastatyti 70 radijo mazgų ir padidinti radijo transliavimo tarsi skaičių 70. Šia tūkstančių respublikiniuose miestuose, apskrįčių ir valsčių centruose, o taip pat stambesnėse apylinkių gyvenamosiose vietovėse.

## III. PLANAS DARBO ŽMONIŲ GYVENIMO MEDŽIAGINIAM IR KULTŪRINIAM LYGIUI PAKELTI

Komunistų partija ir tarybinė vyriausybė visada rodė didelį susirūpinimą tarybiniais

žmonėmis, jų medžiagine gerove. Tarybų valstybė nesigaili iš mūsų Tėvynės darbo žmonių gyvenimo lygiui sistemingai kelti.

Penkmečio planas numato plačias priemones, kurių įgyvendinimas užtikrins ne tik darbo žmonių gerovės, prieškarinio lygio atstatymą, bet ir žymų jo viršijimą. Štai šios priemonės:

tolesnis spartus mūsų pramonės ir žemės ūkio pakėlimas, laišuojas pramonės prekių ir maisto produktų gamybos žymų padidinimas;

žymus prekių apyvartos praplėtimas ir palapšniui vykdomas prekių kainų sumažinimas;

darbininkų bei tarnautojų darbo atlyginimo lygio pakėlimas, valstiečių pajamų, gaunamų iš žemės ūkio, padidėjimas; gyvenamųjų namų fondo ir kultūros — buitės patarnavimo, teikiama gyventojams, visokeriopas didinimas.

Darbininkų bei tarnautojų skaičius mūsų respublikos liaudies ūkyje į penkmečio pabaigą žymiai padidės; tikslai respublikiniame ir vietiniame ūkyje 1950 metais darbuosis daugiau kaip 265 tūkstančiai darbininkų bei tarnautojų, arba 138 tūkstančiais žmonių daugiau kaip 1945 metais.

Darbininkų bei tarnautojų darbo ūmokesčio fondas, kuris 1945 metais sudarė 468 milijonus rublių pakils į penkmečio pabaigą iki 1519 milijonų rublių.

Respublikiniam ir vietiniam ūkiui kvalifikuotą darbo jėgą aprūpinti per penkmetį yra numatoma parengti masinių profesijų kvalifikuotų darbininkų — 41,5 tūkst. žmonių, jų tarpe amžių mokyklėse ir fabrikinio — gamykinio apmokymo mokyklose — 16 tūkst. žmonių, individualiai ir brigadose apmokant darbininkus betarpiškai įmonėse — 255 tūkst. žmonių.

Lemiamasis klausimas penkmečio planui įvykdyti yra naujos darbo jėgos įtraukimas į pramonę transportą ir statybą. Respublikos ministerijos bei valdybos siekdamos aprūpinti savo sistemas darbo jėga, turi pereiti prie darbo jėgos organizavimo tolimo, sudarydamos individualias darbo sutartis su atskirais piliečiais tiek mieste, tiek ir kaime. Reikia visokeriopai mechanizuoti darbą ir sudaryti geresnes darbo bei buitės sąlygas įmonėse.

Sėkmingo naujų darbininkų įtraukimo į liaudies ūkį laidas yra mūsų grandiozine tolesnio darbo žmonių gerovės pagerinimo programa.

Mūsų respublikos darbo žmonių gyvenamųjų namų ir ko-

munalinių — buitinių sąlygų pagerinimo srityje penkmečio planas stato šį uždavinį:

Įvykdyti darbus, atstatant gyvenamuosius namus ir komunalinį ūkį okupantų sugriautuose miestuose ir, visų pirma, Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose bei Panevėžyje.

Vykdam šį uždavinį turi aktyviai dalyvauti visi respublikos darbo žmonės. Sparčiai atstatyti mūsų miestus yra garbinga lietuvių tautos pareiga.

O darbo bus daug. Tikslai vietinių tarybų gyvenamųjų namų bei valsčių, komunalinės bei administracinės statybos srityje numatoma įvykdyti per penkmetį centralizuotųjų kapitalinių darbų už 185 milijonus rublių.

Nepaprastą užmojų įgauna gyvenamųjų namų statyba. Valstybinio gyvenamojo fondo paleidimo eksploatacijon planas Lietuvos TSR miestuose yra nustatytas penkmečiui 697 tūkstančių ketvirtainių metrų gyvenamojo ploto, jų tarpe vietinių tarybų sistemoje — 300 tūkstančių ketvirtainių metrų, iš jų Vilniuje — 93 tūkst. kv. metrų, Klaipėdoje — 37,5 tūkst. kv. metrų, Šiauliuose — 26 tūkst. kv. metrų ir t. t.

Butų sąlygoms pagerinti ir nuolatiniams darbininkų kadrų įmonėse sudaryti yra numatyta atiduoti eksploatacijon per penkmetį respublikinių ministerijų bei valdybų gyvenamųjų namų statybos srityje 144 tūkstančių kv. metrų gyvenamojo ploto, taip pat 150 tūkst. kv. metrų statant individualinius gyvenamuosius namus darbininkams, tarnautojams ir inžinerijos — technikos personalui, teikiant valstybinių kreditų ir plačią ūkiščių organizacijų pagalbą.

Turi būti žymiai pagerinta gyvenamųjų namų statybos kokybė ir vidinis butų sutvarkymas.

Greta gyvenamųjų namų atstatymo bei naujos statybos, svarbiausias vietinių tarybų ir ūkiščių organizacijų uždavinys yra įvykdyti plačiasamojo gyvenamojo fondo kapitalinio remonto programą.

Da kartu, palyginti su 1945 metais, padidės per penkmetį vietinių tarybų viešbučių fondas; jau 1948 metais viešbučiais bus aprūpinti visi respublikos apskrįčių centrai.

Penkmečio planas numato atstatyti bei žymiai praplėsti komunalines įmones ir pagerinti miestų sutvarkymą.

Didelis dėmesys skiriamas apskrįčių centrų ir kitų gyvenamųjų respublikos vietovių elektrifikacijai, komunalinių elektros stočių skaičių į penkmečio pabaigą padidės 3 kartus

palyginti su 1945 metais, o bendras nustatytasis pajėgumas bus pakeltas iki 8,6 tūkstančio kw, viršijant prieškarinį lygį 62%.

Per penkmetį vandens tiekimas miestams padidės — 2,5 karto, palyginti su 1945 metais; padidės vandentiekų pajėgumas Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Žymiai padidės vandentiekio — kanalizacijos tinklas.

Yra numatyta toliau gerinti gyventojų komunalinį ir buitinių aptarnavimą pirtimis bei skalbyklomis. Iš viso per penkmetį bus atstatyta ir naujai pastatyta 48 pirtys ir 6 mechaninės skalbyklos, jų tarpe stambios modernios miesto pirtys ir skalbyklos Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje.

Miestų gyventojams susisiekimo priemonėmis geriau aptarnauti yra atstatomas miestų autotransporto — autobusų, taksijų ir t. t. — prieškarinis lygis, kuris per penkmetį žymiai pakeliamas.

Respublikos sostinės Vilniaus miesto tolesniam ūkiniam bei kultūriniam išvystymui užtikrinti — penkmečio planas numato pradėti vykdyti generalinį miesto rekonstrukcijos planą, applačiai išplėtoti per penkmetį darbus gyvenamųjų namų bei viešbučių fondui atstatyti, miesto vandentiekiiui bei kanalizacijai pagerinti, gazifikacijai įrengti, taip pat miestui apželdinti ir gražiai sutvarkyti.

Didelis dėmesys yra skiriamas liaudies kultūrinio lygio pakėlimui.

Draugas Stalinas XVIII-ame partijos suvažiavime pasakė: „Mes norime padaryti visus darbininkus ir visus valstiečius kultūringus bei išmoksintus ir mes ilgainiui tatal padarysime“.

Plačios priemonės šia linkme yra numatomos naujajame stalininio penkmečio plane.

Liaudies švietimo srityje penkmečio planas vadovausi uždaviniiu įgyvendinti visuotinį privalomąjį vaikų nuo septynerių metų amžiaus mokslų tiek mieste, tiek ir kaime, taip pat pakelti vaikų mokymo bei auklėjimo mokyklose kokybę.

Per penkmetį respublikoje bus atstatyta ir naujai pastatyta miesto mokyklų dvylikai tūkstančių vjetų ir kaimo mokyklų — dvidešimt dviem tūkstančiams vietų. Lietuvos TSR Švietimo Ministerijos pradžios mokyklų, progimnazijų ir gimnazijų skaičius į penkmečio pabaigą pasieks 3369, o moksleivių skaičius jose bus apie 390 tūkstančių žmonių.

Iškeliamas taip pat uždavinys įgalinti eiti mokslus ta

jaunimo dalį, kuri burinamam režimui, hitlerinėse okupacijose ir Tėvynės karo sąlygomis galėjo išeiti normalius mokymosi mokyklose.

Mokykloms aukštos kvalifikacijos mokytojais aprūpinti yra numatoma parengti per penkmetį aukštosios pedagoginės mokyklose 900 mokytojų, o mokytojų seminaruose — 1800 mokytojų.

Penkmečio planas numato pilnintai aprūpinti mokytojų vadovėliais, mokykliniais reikiamaisiais reikmenimis moderniomis mokomosiomis priemonėmis, duojamosiomis priemonėmis laboratoriniais įrengimais taip pat žymiai praplėsti vaikų mokyklų bei mokslo populiarinimosios literatūros leidimą.

Respublikos liaudies ūkiščių vidurinės ir aukštosios kvalifikacijos specialistais aprūpinti yra numatoma atkurti ir per penkmetį praplėsti technikumus bei aukštąsias mokyklas, padidinti 1950 metais studentų skaičių daugiau kaip du kartus, palyginti su 1940 metais.

Penkmečio planas numato taip pat toliau plėsti vaikų įstaigų tinklą ir gerinti jų darbą.

Darbininkų, darbo valstiečių bei inteligentijos beaugantiam kultūros poreikiams tenkinti penkmečio planas numato atkurti ir praplėsti teatrų bei kinų tinklą. Teatrų skaičius 1950 metais padidinamas respublikoje iki 14. Steigiami nauji teatriniai kolektyvai.

Per penkmečio laiką kinotatrų bei kino įrengimų skaičius padidės respublikoje iki 80, palyginti su 66, veiksiais 1940 metais. Žymiai praplėsimas staacionariis kinų tinklas kaimuose.

Per penkmetį bus toliau vystomas ir plečiamas meno mokyklų tinklas — Meno Reikalų Valdybos aukštosios mokyklos, taip pat vidurinės mokyklos, meno ir choreografinės mokyklos.

Kultūros — švietimo darbo srityje numatoma atkurti ir žymiai praplėsti kultūros — švietimo įstaigų tinklą; užtikrinti, kad kiekviename apskrįties bei valsčiaus centre būtų įsteigti kultūros namai arba klubas ir kiekvienoj apylinkėje — kaimo klubas skatytas.

Liaudies sveikatos apsaugos srityje penkmečio planas uždaviniiu pilnintai atkurti ir žymiai praplėsti ligoninių, poliklinikų, ambulatorijų tinklą taip pat žymiai pagerinti gyventojų medicinos aptarnavimą. Lovų skaičius bendrosiose ir specialiosiose Lietuvos TSR Sveikatos Apsaugos Ministerijos ligoninėse padidėja 1948 metais iki 9 tūkstančių, t. y. 23,5% daugiau, palyginti su prieškariniu lygiu. (B. d.)

Atsakingas redaktorius P. Griškevičius